

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/179/2018
Identifikačné číslo spisu:	2313200253
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:2313200253.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne MUDr. Z. E., trvale bytom v H. zastúpenej JUDr. Jánom Polákom, advokátom so sídlom v Bratislave, Miletičova 64, proti žalovanému C. S., trvale bytom v E., zastúpenému JUDr. Ľudovítom Štanglovičom, advokátom so sídlom v Šali, Jarmočná 2264/3, o 58. 000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 5C/71/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 25. októbra 2017 sp.zn. 24Co/241/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 25. októbra 2017 sp.zn. 24 Co/241/2016
z r u š u j e a v e c v r a c i a t o m u t o s ú d u n a ď a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 25. apríla 2016 č.k. 5C 71/2013-245 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 58. 000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 58. 000 € od 27. novembra 2011 do zaplatenia z dôvodu, že so žalovaným ústne uzatvorila zmluvy o pôžičke vo výške 58. 000 € a následne na číslo účtu, ktoré uviedol žalovaný po častiach zaslala sumu 58. 000 € s tým, že pôžička bude jednorázovo splatená v lehote jedného mesiaca od poslednej platby, t.j. do 26. novembra 2011, avšak žalovaný pôžičku nevrátil a dňa 27. novembra 2011 sa dostal do omeškania so zaplatením pôžičky. Súd prvej inštancie rozsudkom zamietol žalobu z dôvodu, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno, keď súdu nepreukázala pasívnu legitímáciu žalovaného, t.j. že medzi ňou a žalovaným ako fyzickou osobou došlo k uzavretiu zmlúv o pôžičke, na základe ktorých mala žalovanému poskytnúť sumu v celkovej výške 58. 000 €, keď žalovaný tvrdil, že nevystupoval ako fyzická osoba, ale ako manažér zastupoval Občianske združenie Volley team Unicef. O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 6. 960 € a na účet právneho zástupcu žalovaného náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 5. 550 €, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. októbra 2017 sp.zn. 24Co/241/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie

sumy 58. 000 € zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 58. 000 € do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia a v zamietajúcej časti uplatneného príslušenstva a v závislom výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 388, § 389 ods. 1 písm. b/ a § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z. v znení zákona č. 87/2017 Z.z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“). Žalobkyňa v zmysle ustanovení § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej „O.s.p.“), videla nesprávnosť v tom, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Z vykonaného dokazovania mal odvolací súd za to, že žalobkyňa svoj nárok odôvodnila dohodnutými zmluvami o pôžičkách medzi ňou a žalovaným na základe telefonických dohovorov vzhľadom na ich dobré vzťahy, pričom pôžičku poskytla žalovanému ako fyzickej osobe práve preto, že mu dôverovala a verila, že ju vráti. Dodal, že zo skutočnosti, že vypožičané sumy mali byť použité pre činnosť a prevádzku občianskeho združenia, nemožno dôvodiť vôľu žalovaného uzavrieť zmluvy ako osoba konajúca za občianske združenie, ide iba o motív konania žalovaného. Podľa odvolacieho súdu, o tom, že žalovaný konal ako fyzická osoba, podporne svedčí aj skutočnosť, že požiadal žalobkyňu, aby peniaze poslala na účet patriaci žalovanému ako fyzickej osobe a v jednom prípade na účet tretej osoby, avšak ani v jednom prípade peniaze neboli poukázané občianskemu združeniu. Bez potreby zopakovania dokazovania odvolací súd skonštatoval, že vyhodnotenie dôkazov prvoinštančným súdom je po právnej stránke nesprávne, preto rozhodnutie o uplatnenej istine zmenil. Vzhľadom na rozpor tvrdení a skutočnosť, že súd prvej inštancie sa splatnosťou pôžičiek v napadnutom rozhodnutí nezaoberal, odvolací súd zrušil v časti uplatneného príslušenstva a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Proti takémuto rozsudku, a to v celom rozsahu, podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z toho, že mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jeho patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Tento dovolací dôvod vymedzil tak, že vada nesprávneho procesného postupu v rozsudku odvolacieho súdu spočíva v tom, že odvolací súd dospel k iným skutkovým zisteniam, konkrétne - komu bola poskytnutá pôžička žalobkyňou, t.j. kto bol pasívne legitimovaný v predmetnom konaní, bez toho, aby zopakoval dokazovanie, čím bolo porušené právo dovolateľa na účasť na pojednávaní a právo vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nesprávnosť procesného postupu teda podľa dovolateľa spočíva v tom, že o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania vo väzbe na uvedený odlišný skutkový záver oproti skutkovému zisteniu súdu prvej inštancie v rozhodujúcej a spornej otázke pasívne legitimovaného subjektu. Uviedol rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn., 5 Cdo/131/2009 v ktorom dovolací súd zdôrazňuje, že je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o zmene rozsudku súdu prvej inštancie, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Poukázal na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 387/2010 a tiež na právnu teóriu podľa ktorej odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak by vykonané dôkazy mali byť podľa názoru odvolacieho súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštancie. Ďalej uvádzal, že boli porušené a absolútne ignorované práva žalovaného ako strany vyjadriť sa na pojednávaní na odvolacom súde k odvolaniu protistrany, k vykonaným dôkazom, k právnej stránke veci a predniesť svoj návrh (vrátane záverečnej reči). Poukázal tiež na to, že v rozsudku odvolacieho súdu absentuje riadne odôvodnenie, označil ho za prekvapivé a protirečivé s absenciou logickej nadväznosti. Na základe uvedeného žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamiet a žalobkyňa je povinná nahradiť trovy konania a trovy právneho zastúpenia, alternatívne, aby dovolací súd odvolací rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Žalobkyňa sa k podanému dovolaniu vyjadrila tak, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne, zákonné a spravodlivé a dovolanie žalovaného navrhuje odmietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti C.s.p. v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech boli vydané napádané rozhodnutia

oboch nižších súdov, a to za podmienky jej zastúpenia i spisania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C.s.p.) skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritérneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je prípustné a tiež dôvodné.

6. Aj za účinnosti C.s.p. treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (v tejto súv. por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 C.s.p.

8. Podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) O.s.p. treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

10. Dovolateľ odôvodnil porušenie práva na spravodlivý proces okrem iného tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu možno považovať aj za nečakané, prekvapivé, nepredvídateľné a nebolo riadne odôvodnené.

11. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné.“ (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.“ (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto

premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé.“ (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

12. Aj Najvyšší súd Slovenskej republiky už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach práve pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky zaujal stanovisko, že medzi práva civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj so špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Aj nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) C.s.p.

13. Požiadavka úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia je na odvolacom súde nutná, obzvlášť vtedy, ak odvolací súd zmeňuje rozsudok súdu prvej inštancie. V takomto prípade odvolací súd musí podať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku vyčerpávajúcim spôsobom. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

14. V prejednávanej veci odvolací súd uviedol, že „z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zmluvami o pôžičkách prenechala žalobkyňa ako veriteľ žalovanému ako dlžníkovi sumu 58. 000 € a žalovaný sa zaviazal poskytnutú sumu vrátiť“ a zmenu rozsudku odôvodnil tým, že „o tom, že žalovaný konal ako fyzická osoba, podporne svedčí aj skutočnosť, že požiadal žalobkyňu, aby peniaze poslala na účet patriaci žalovanému ako fyzickej osobe a v jednom prípade na účet tretej osoby, avšak ani v jednom prípade peniaze neboli poukázané občianskemu združeniu. Pokiaľ súd prvej inštancie poukázaním aj na SMS komunikáciu medzi stranami vyvodil záver, že žalovaný nie je pasívne legitimovaný, a to preto, že sa používa množné číslo, teda pôžičku má vrátiť občianske združenie, je potrebné na druhej strane poukázať aj na takú komunikáciu, v ktorej žalovaný uvádza, že si „bude musieť zobrať úver a vyriešiť to“ a pokiaľ používal žalovaný množné číslo smerujúce k osobám dlžníkov z pôžičiek, tak potom, ak požičané sumy následne poskytol občianskemu združeniu a očakával ich vrátenie od občianskeho združenia, je logické aj používanie množného čísla pokiaľ ide o osobu dlžníka.“ Pritom záver súdu prvej inštancie bol: „na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, keď súdu nepreukázala, že medzi ňou a žalovaným ako fyzickou osobou došlo k uzavretiu zmlúv o pôžičke, na základe ktorých mu mala poskytnúť sumu v celkovej výške 58. 000 €.“

15. Odvolací súd v rozsudku nezrejmil svoje skutkové a právne závery takým spôsobom, aby strana sporu nemusela hľadať odpoveď na pre vec rozhodujúce skutočnosti v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú. Preto dovolací súd konštatuje, že pre nedostatok dôvodov je odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nepresvedčivé a nepreskúmateľné.

16. Odvolací súd zároveň pochybil, keď bez toho, aby dokazovanie zopakoval, dospel k odlišnému skutkovému záveru, než súd prvej inštancie. Odvolací súd, pokiaľ sa chcel od súdom prvej inštancie prijatého skutkového záveru o neunesení dôkazného bremena žalobkyňou (spornej otázke pasívne

legitimovaného subjektu) odchyliť, mal opätovne vykonať dokazovanie. Ak tak odvolací súd neurobil a vyvodil odlišný skutkový záver bez toho, aby dokazovanie v potrebnom rozsahu sám zopakoval, porušil ustanovenie § 384 ods. 1 C.s.p. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k vyhovneniu žaloby (ktorá bola predtým zamietnutá), dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C.s.p.). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil len rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie jemu, majúť za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 C.s.p.).

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.